

ZAINWESTUJ W UZDROWISKU SUPRAŚL

www.suprasl.pl

WOJEWÓDZTWO PODLASKIE
PODLASKIE VOIVODESHIP
POLSKA POLAND ПОЛЬША

Wygląda więc na to, że w czasie EKO FORUM, które w tym roku odbędzie się 24–25 maja, będzie można ten zabytkowy zbiornik zobaczyć na własne oczy.

Owszem, przewidujemy prezentację naszych zielonych projektów. Mamy nadzieję, że przy okazji uda się pokazać, jak nieprzemyślane decyzje sprzed 50–30 lat doprowadziły do przeregulowania przepływu wód, a tym samym do zaniku kanału i zarastania stawu młynowego. Stało się to bezpośrednią przyczyną powolnej agonii Supraskiego Systemu Wodnego. Niepodjęcie działań w tym ostatnim momencie będzie dla tego obiektu tragiczne w skutkach i nie chodzi tylko o kwestie historyczne, ale także turystyczne i związane z możliwością produkcji czystej energii. Warto podkreślić, że to jest jedno z najczęściej odwiedzanych przez turystów miejsc na całej Białostocczyźnie. Wszyscy oglądają malowniczo położoną groblę, która rozgranicza wody kanału i rzeki oraz biegnie przy samym brzegu tego zbiornika. W dolinie rzeki można podziwiać też jelenie, losie, a ostatnio nawet i żubry!

Będziemy dążyć do tego, by wszyscy, łącznie z władzami i przedstawicielami ministerstwa, mogli osobiście zbliżyć się do tej materii, by zobaczyć, jak ogromna jest potrzeba wspierania i rozwijania programu małej retencji, który nie tylko zmieni sytuację hydrologiczną w naszym kraju, ale też pozwoli uratować takie perełki jak Supraski System Wodny z XVI w.

Pozostaje tylko zaprosić czytelników do Supraśla oraz do udziału w EKO FORUM. Wiemy już, że będzie nam co popatrzeć i czego posłuchać.

 rozmawiał Krzysztof Stawnicki

Supraski System Wodny

Jeszcze do niedawna praktycznie nic nie wiadano o historii i znaczeniu gospodarczym obiektu hydrotechnicznego składającego się na tzw. Supraski System Wodny, złożony z 2,5 km kanału, grobli oraz 7 ha stawu młynowego (Zajmy). Jedynie stosowana przez mieszkańców nazwa „Nowa rzeka” albo „Kopana rzeka” lub „Kopanica” sugerowały sposób powstania tego zabytku.

Już w połowie XVIII w. unicki zakonnik z Supraśla, bazylianin ks. Mikołaj Radkiewicz przedstawił hipotezę, że twórcą tego systemu hydrotechnicznego był opat ks. Nikodem Szybiński, zarządzający monasterem w latach 1635–1643. W Kronice Klasztoru zawarł następujące wyjaśnienie: „O młynach i kopanicy, do stawu sprowadzonej, żadnego nie znalazłem dokumentu, ani nawet tradycji, która by mię informowała, kto był fundatorem tak wielkiej wygody dla miejsca tego świętego.

Ale wielkie jest podobieństwo, że tenże Nikodem Szybiński, niewysłowionej w gospodarstwie industrii i ochoty prałata, i tę tak wielką po sobie zostawił pamiątkę, a Supraślowi wieczną, a nieoszacowaną w potrzebach nieustannych fabrykę”.

Czy rzeczywiście powstanie Kopanicy i Stawu należy odnosić do opata Szybińskiego? Raczej jest to wątpliwe, bowiem 3 lata po jego wyborze opisywany system hydrotechniczny już funkcjonował. Trudno jest sobie wyobrazić, aby mógł powstać w tempie 3 lat! Na taką hipotezę wskazuje dokument historyczny z 1638 r. podpisany ręką archimandryty Szybińskiego, odnaleziony w Archiwum Państwowym w Krakowie. Z jego treści wynika, że Supraski System Wodny powstał przed rządami tego zasłużonego opata. Szybiński wniósł skargę do urzędu Starostwa Brańskiego na szypra Andrzeja Adlera, Niemca zatrudnionego przez Krzysztofa Krejkierszyna. Zdaniem archimandryty, ów Niemiec: „[...] nie mając na tym dosyć, iż w roku teraźniejszym niedawnymi, dniami piętnastego maja [1638 r.] upust młynów klasztoru supraślskiego wysieki był, tedy znowu dwudziestego maja, gdy już byli on upust naprawili, potężnie i sposobiwszy się armatę manu gwałtownie naszedł i upust on już do gruntu wyrzucił, windy wylsiekł, śluzę rozrzucił, z stawu ryby wypuścił, młyny spustoszył, tartak który na pokrycie cerkwie tarcicy piłował zażłanowił i tak go wniwecz obrócił, że z wielkim kosztem i pracą za długi czas nie będzie mógł bydz naprawiony. Nad to, drzewo które prowadzoną z monastyrza do Tykocina na budowanie cerkwi i spichrzów za wypuszczeniem gwałtownej wody rozerwało się i różnie rozplynęło się niemało czasu wysiekszy na drzewo swoje zabrał. [...]”

Istnieje duże prawdopodobieństwo, że Supraski Systemem Wodny powstał na samym początku funkcjonowania klasztoru, tj. w pierwszej połowie XVI w. W najstarszym znanym

Staw młynowy „Zajmy”. Stan lata 50. XX w.

foto: arch. UM Supraśl